

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

پیشگیری از سوانح و حوادث چهارشنبه سوری

تهیه کننده: واحد سلامت نوجوانان، جوانان و مدارس

مقدمه:

با نزدیک شدن به روزهای پایانی سال مجموعه‌ای از امکانات دستگاه‌های مختلف برای توجه به پدیده‌ای به نام «چهارشنبه سوری» بسیج می‌شود. خانواده‌ها و اولیای مدارس نیز نگرانی‌های خاص برای گذر از این روز و ماجراهایش دارند و این پرسش مانده با ما که چرا مناسبتی که باید موجب نشاط باشد و طراوت اجتماعی، از کارکردهای اولیه خود خارج می‌شود و نتایج دیگری به بار می‌آورد؟

برخی نهادهای شهری لوازم و ابزارهایی که معمولاً توسط جوانان در این مناسبت مورد استفاده قرار می‌گیرد را به گونه‌ای ایمن مهیا می‌کنند. اما همچنان بخش مهمی از ماجرا نادیده گرفته می‌شود و آن اینکه جامعه ایرانی «شادمانی جمعی» را چنان که باید و شاید تمرین نکرده است. اگرچه بسیاری از مناسک و مراسم مذهبی در گذر زمان و با تکرار و پردازشی مداوم تبدیل به فرهنگی عمیق در جامعه ایرانی شده است، اما هنگام شادمانی و جشن، انتظاراتی که از جامعه می‌رود، به ناگاه رنگ می‌بازد. شاید از همین رو می‌بایست براین واقعیت اعتراف کرد که آداب «شادمانی جمعی» نه در میان قشرهای مختلف تمرین شده، نه آموخته شده و نه به رغم کهن بودن سنن و آئین‌های مبتنی بر نشاط و سرور، فرهنگی جاافتاده است.

در تحلیل واقعیتی به نام چهارشنبه سوری پیش از هر عاملی می‌توان مخاطبان آن را مورد توجه قرار داد. جامعه جوان ایرانی اصلی‌ترین مخاطبان جشن‌ها به شمار می‌روند و مجموعه خبرسازهای معمولاً حول آنان است. تحلیل نگرانی‌های منتهی به این رویداد نیز بدون در نظر گرفتن این قشر، امکان پذیر نیست. جوانانی که معمولاً در اجتماعات رفتارهایی بروز می‌دهند که معمولاً به صورت فردی از انجام آن پرهیز می‌کنند. صرف به رسمیت شناختن و یا نشناختن آن به بی‌اعتباری‌اش نمی‌انجامد.

با اندکی تسامح می توان گفت سازوکارهای اجتماعی مستقر در جامعه ایرانی از «هدایت ماهرانه روابط مبتنی بر هیجان» درمی ماند. هم خانواده هم نظام آموزشی و هم دیگر ساختارها و نهادهای متولی و درگیر. به دلیل این نادیده انگاری، آموزش مهارت های هیجانی و اجتماعی به عنوان مدلی از مداخله (Ίντερπεντιον) که نقش مهمی در بهبود کیفیت روابط بین فردی و اجتماعی ایفا می کند، گم می ماند و در چنین ایام و مناسبت های مشابهی شاهد رفتارهایی هستیم که انتظارش را نداریم و از تفسیرش عاجز می شویم.

شاید بهتر باشد در همراهی با واقعیتی که نیاز جامعه است _ شادمانی های جمعی- واقع بین تر بود و واقع بینانه تر نیز عمل کرد و از کودکی آن را به فرزندان در مهدکودک ها و مدارس فرا داد. هنجارها و ضدهنجارها را مشخص کرد و جا انداخت. این شاید مسئولیت مشترکی برای همه ما باشد. از رسانه ها تا نظام آموزشی و خانواده و هر جای دیگری که به نظر می رسد می تواند در شکل گیری صحیح ماجرا موثر باشد و آب رفته برخی بی هنجاری ها و ناهنجاری ها را به جوی بازگرداند.

اگرچه نمی توان نگرانی های خود را نسبت به برخی رفتارهایی که در این مراسم و انواع مشابه آن ابراز می شود پنهان کرد. میل به خشونت و صدمه زدن به دیگران آزار و برخی توهین هایی که در این ایام رواج می یابد و به مکدرشدن آرامش روانی شهروندان منجر می شود، تصویر دیگری از جوانانی ارائه می دهد که از در کنار هم گذاشتن با تصویرهایی که پس از بازی های فوتبال و خیلی جاهای دیگر می توان سراغ گرفت از پرخاشگری ملموسی حکایت می کند. پرخاشگری پنهان و آشکار و احساس حجیم ناکامی. شناسایی ویژگی های این پرخاشگری در میان مجموعه رفتارهایی که در روزهای پایانی سال می بینیم نیز منبع خوبی برای تفسیر بخش هایی از جامعه جوان ایرانی است. جامعه ای که دائماً غافلگیر می کند. شاید بتوان با رمز گشایی رفتارها و اتفاقاتی که منتهی

می شود.

هشدار:

توصیه های ایمنی مراسم چهارشنبه سوری:

- کلیه موادی که در نارنجک و ترقه و منور و سایه مواد آتش زا و محترقه استفاده می شوند از مواد منفجره و آتش گیری بوده که ماده ای خطرناک است و صدمات جبران ناپذیری را به دنبال خواهد داشت.
- این مواد خاصیت آتش گیری و انفجاری خودبخود داشته لذا از نگهداری آن حتی به مقادیر بسیار کم در منازل، زیرزمین، محل کار و... جداً خودداری شود.
- از حمل مواد محترقه و آتش گیری و انفجاری حتی به مقادیر بسیار کم در جیب لباس، کیف جداً خودداری کنید.
- کودکان و نوجوانان از اقشار آسیب پذیر هستند استفاده از این مواد توسط آنان خطرات جدی بهمراه داشته سلامت آنان را به خطر انداخته و مرگ را به دنبال خواهد داشت.
- در صورت نگهداری حتی مواد آتش بازی کم خطر حتماً آن را در جای خشک و خنک نگهداری کنید.
- بقیه ای مواد آتش بازی را سریعاً جمع آوری نکنید حتماً ۱۵ تا ۲۰ دقیقه صبر کرده بعد آن را جمع آوری کرده و در یک سطل محتوی آب بریزد و سپس دفع کنید.
- در صورت داشتن مواد محترقه و انفجاری حتماً از آن در بیرون محوطه خانه دور از محل مسکونی و جایی که علف های خشک و درختان موجود هستند استفاده نکنید.

- همی‌شه در مواقع آتش بازی جهت اطفاء حریق آب در دسترس باشد.
- مواد آتش بازی (محترقه و انفجاری) را از محل هائی که مطمئن هستند خریداری کنید، این مواد را از دست فروش تهی‌ه نکنید.
- کودکان به هی‌چ عنوان شخصاً نباید از مواد آتش بازی و محترقه استفاده نمایند.
- مواد آتش بازی (منفجره و محترقه) را به طرف افراد دی‌گر پرت نکنید.
- هی‌چگاه مواد آتش بازی را در جیب خود نگذارید زیرا ضایعات جبران ناپذیری به‌مراه خواهد داشت.
- هی‌چگاه مواد آتش بازی (منفجره و محترقه) را در ظروف شیشه‌ای یا فلزی قرار نداده و استفاده نکنید.
- زی‌را در صورت انفجار ذرات آن به اطراف پرتاپ شده و سبب صدمات و خطرات جانی خواهد شد.
- از نزدیکی شدن به موادی که برای انفجاری یا احتراق آماده کرده اند دوری کنید خطر از دست دادن عضوی از بدن و یا مرگ را به‌مراه خواهد داشت.
- هر ساله شاهد حوادث رقت‌آوری از جمله سوختگی‌های شدیدی، از دست دادن چشم و یا پاره شدن پرده گوش در ایام چهارشنبه سوری هستید؟ این مواد را شوخی‌نگیرد زی‌را با هستی خود بازی کرده‌اید.
- هی‌چگاه برای چاشنی از الکل در جهت آتش‌گیری مواد استفاده نشود.
- برای نگهداری از مواد منفجره و محترقه آن را بطور ایمن در یک جعبه و دور از سایر مواد آتش‌گیری و یا گرما و الکتریسته ... قرار دهید.
- هی‌چگاه ماده محترقه و منفجره‌ای که یکبار استفاده شده است را مجدداً استفاده نکنید.

- از آتش زدن لاستیک ، هی‌زم ، کارتن خالی و امثال آن چه در واحدهای مسکونی و چه در معابر ، کوچه و خیابان خودداری نمائی‌د.
- پرتاب مواد آتش‌زا مانند فشفشه و موشک بروی درخت‌ها، بام و بالکن منازل از عوامل عمده بروز آتش‌سوزی است ، شایسته است بطور جدی از انجام آن بپرهیزی‌د.
- صاحبان فروشگاههای مواد شیمیائی و رنگ‌فروشی‌ها از فروش هرگونه مواد آتش‌زا و مواد شیمیائی به کودکان و نوجوانان جداً خودداری نمائی‌ند.
- از ریختن مواد سریع‌الاشتعال مانند نفت ، بنزین و غیره بر روی مواد آتش‌گیر جداً خودداری شود زیرا این امر موجب می‌گردد حریق گسترده‌ای به صورت ناگهانی در اطراف و ظرف بنزین‌ایجاد و دی‌ده شده که با پرتاب ظرف بر اثر استرس و اضطراب به اطراف روی افراد و کودکان ریخته شده و موجب سوختگی و نقص عضو گردیده است .
- از قرار دادن ظروف تحت فشار از جمله کپسول ، اسپری، حشره‌کش‌ها و غیره بر روی آتش خودداری شود.
- از ریختن مواد سریع‌الاشتعال مانند نفت و بنزین بر روی آتش جداً خودداری کنی‌د .
- انداختن مواد منفجره ، قوطی‌های دربسته کوچک‌گاز و ظروف تحت فشار بدرون آتش منجر به انفجار شدیدی‌د می‌گردد به طوری که پرتاب قطعات بدنه آنها به اطراف موجب ای‌جاد جراحات شدیدی‌د در سر و بدن افراد می‌شود .
- حتی الامکان وجود یک کپسول خاموش‌کننده آتش‌پودری در نزدیکی محوطه آتش ضروری است .

- مسئولین مراکز آموزشی و تربیتی و مدارس نیز در روزهای نزدیکی چهارشنبه سوری باید آگاهی لازم را در خصوص مواد محترقه و استفاده از مواد محترقه و آتش بازی تشویق و ترغیب نمایند .
- ایجاد آتش سوزی های بزرگ مخصوصاً در منازل منجر به خارج شدن حریق از کنترل افراد شده و خسارات جبران ناپذیری به بار می آورد . از آتش بازی و روشن کردن در مجاورت اتومبیل ها ، پارکینگ ها ، درختان ، روشنایی های معابر و خیابان ها خودداری شود .
- از انداختن سیم ، طناب و سایر موارد بر روی سیم های برق خودداری شود زیرا این امر سبب می گردد که صدمات و خسارت مالی به دستگاه ها ولوازم برقی منزل وارد شود.
- ظروف تحت فشار گاز و قوطی های حشره کش و اسپری ها را بخصوص در روزهای آخر سال و چهارشنبه سوری از دسترس کودکان و افراد نابالغ دور نگاه داری .
- صاحبان فروشگاه های مواد شیمیایی و رنگ فروشی ها از فروش هرگونه مواد آتش زا و شیمیایی به کودکان و نوجوانان خودداری کنند .
- پرتاب مواد آتش زا مانند فشفسه و موشک بر روی شاخه درختان ، پشت بام و بالکن منازل از عوامل اصلی بروز آتش سوزی است که باید کودکان و نوجوانان را از انجام این کار منع کرد .
- در نزدیکی محل ایجاد آتش از وجود آب و مواد اطفایی دیگرمثل خاموش کننده های دستی مطمئن شوی . ضمناً پس از خاموش شدن بوته ها و سایر مواد سوخته خاکستر باقی مانده را به وسیله آب به طور کامل خیس نموده و پس از اطفای کامل محل را ترک نماید .

- هنگام آتش زدن بوته و هی‌زم باید توجه داشت که زمین هموار و مسطح باشد و بهتر است آتش را روی زمین خاکی ایجاد نماییم .
 - باتوجه به این‌که بی‌شتری‌ن مجروحان ناشی از ساخت و ترکیب مواد منفجره و آتش سوزی‌ها بی‌ن‌سی‌زده تا بی‌ست سال دارند والدین چنانچه که کودکانشان اقدام به برپایی آتش می‌نمایند نظارت و درمحل حضور داشته باشند .
 - درصورت داشتن لباس گشاد و چادر از نزدیکی شدن به آتش و بی‌پری‌دن از روی آن جداً خودداری فرمایید .
 - برای جلوگیری از مخفی نمودن مواد محترقه و اشتعال‌زا توسط کودکان و نوجوانان ، لوازم شخصی و رفت و آمد آنها را به مکان‌های خلوت مثل انبارها ، زیرزمین‌ها ، کمدها و غیره توسط والدین باید کنترل شود .
 - اگر بر اثر بی‌توجهی فردی دچار آتش سوزی گردید سری‌عاً او را بر روی زمین خوابانده به چپ و راست بغلتانید و با پتو و سایر موارد او را بیوشانی‌د (درنظرداشته باشید می‌بایست در چنین مواقع افراد از دوی‌دن خودداری نمایند) .
 - درصورت بروز هرگونه حریق و حادثه ضمن حفظ خونسردی با تلفن ۱۲۵ آتش‌نشانی تماس بگیری‌د .
- درخاتمه به کودکان و نوجوانان عزیز توصیه می‌شود که سلامتی بالاترین نعمت است آن را به آسانی از دست ندهید . و بدانید که شعله‌های زی‌بای آتش و انفجارات حاصل از مواد محترقه زی‌بایی‌ها را نابود می‌کند و صدای ناشی از انفجارهای پی‌آپی ترقه‌هایی که در کوچه و خیابان‌های شهر به بهانه استقبال از آخرین چهارشنبه سال گاه و بی‌گاه به گوش می‌رسد باعث سلب آسایش و سلامت افراد جامعه ، بخصوص افراد مسن ، خردسالان و زنان باردار می‌گردد .

بی‌ای‌د شوخی بی جا با مواد آتش زا را کنارگذاری و بدانی که پدران و مادران خوبتان چشم براه بازگشت شما به منزل هستند . سعی کنید با دوری از مواد محترقه چشم انتظارشان نگذارید .

شادی به چه قیمتی؟

شادی - خطر = سلامتی

شادی حق مسلم همه ماست